

פנינו הצדיקים

הרב יעקב לייזר זצ"ל - נולד ב- ו' בטבת ה'תרס"ז (סוף 1906) בעיירה רויג שבמערב גליציה (כיום פולין). לאחר הגיעו למצוות נסע ללמוד בישיבה בדוקלה, ולאחר מכן למד אצל ר' אלחנן (חנה) האלברשטם מקאלישיץ שאותו החשיב לרבו המובהק. בשנת ה'תר"צ (1930) התארס ונישא לאחר כחמש שנים. בשנת ה'תרצ"א (1931) לאחר אירוסיו התמנה לרב ביאשליסק (במערב גליציה), שם כיהן עד שנת ה'תרצ"ו (1936) מעט לאחר נישואיו.

במלחמת העולם השנייה נשלח לסיביר עם חתנו. שם למד עם תלמידים מסכתות שלמות בש"ס וחלקים נרחבים משו"ע וכל זאת בלי שיהיה לפניו שום ספר. כששב לאחר המלחמה לפולין לאחר שאיבד את כל משפחת אביו הי"ד התגורר בברסלוי, שם פסק הלכות לניצולי השואה וכן בענייני עגונות. לאחר כחצי שנה עבר לקרקוב שבה שהה חמיו. בשנת ה'תש"ט (1949) עבר עם חמיו לפריז ובשנת ה'תשי"ז עברו לאנטוורפן שבבלגיה. לאחר פטירת חמיו ביום הכיפורים של שנת ה'תשל"ז (1976) התמנה רבינו לממלא מקומו כאדמו"ר והיה האדמו"ר השני מפשווארסק.

ענוותן מופלא. נהג להסתיר את עצמו. גאון עצום בכל מכמני התורה, בש"ס ופוסקים, ספרי חסידות ויראה. אהב כל יהודי באשר הוא. רבים פנו אליו ונושעו למעלה מדרך הטבע. בשבע השנים האחרונות לחייו נחלש רבינו ביותר, אולם גם בתקופה קשה זו שהיה אפוף ייסורים ומכאובים ל"ע המשיך בעבודתו הק' וקיבל את הקהל בחדרו המיוחד, ורבים נושעו מברכותיו. בתקופת חייו האחרונה לפני הסתלקותו דיבר הרבה על הרה"ק ר' צבי הירש מרימנוב זיע"א, ופלא שהסתלקותו היתה ג' ימים לפני הילולת הרה"ק מרימנוב. נפטר ב-כ"ז במר-חשוון ה'תשנ"ט (1998). חי כ-92 שנים. נפטר באנטוורפן (בלגיה) ציונו בפיטא (הולנד). בנו, ר' לייבוש לייזר המשיך דרכו באדמו"רות.

אביו: ר' דוד יצחק (חסיד שינאווא. היה ידוע בהתמדה מופלאה בלימוד התורה). **סבא:** ר' לייביש הי"ד. **אמו:** מרת פסיל תרצה (בת ר' חיים מקאלב הי"ד). **אשתו:** מרת אלטע בינא (בת ר' משה יצחק גוירצמאן מפשווארסק הידוע כר' איציק'ל). **מרבתי:** ר' אלחנן (חנה) האלברשטם מקאלישיץ הי"ד (אב"ד קאליש, היה רבו המובהק), ר' אפרים דוד הלברשטאם מיאשליסק, ר' יצחק זאב פירר הי"ד (בן ר' שמואל אבד"ק קראס), ר' דוד צבי זעמאן (רבה של דוקלה ומח"ס 'מנחת סולת' על ספר החינוך), ר' דוד טוולי. **ילדיו:** ר' לייבוש לייזר (ממלא מקומו באדמו"רות), מרת רחל טוביא (נישאה לר' ברוך כהנא, האדמו"ר מספינקא - אנטוורפן), מרת חנה (נישאה לר' משה אהרן רייך). **מספריו:** יזכות אבות- קונטרס חידושי תורה **יכתבי קודש- דרשות י"ג אורות- סיפורים.**

כאשר היו נכנסים חתנים ואברכים צעירים בתקופה שלאחר נישואיהם לרבינו, אחת השאלות הראשונות ששאל אותם הייתה: "האם כבר הכנסתם לביתכם את קופת הצדקה של רבי מאיר בעל הנס?". ובעניין זה מסופר מעשה פלא, באדם אחד ששהה פעם אחת באנטוורפן ורצה לנסוע לארה"ב, ברם כיוון שלא היה דובר אנגלית לקח עמו לקונסול של אמריקה אדם דובר אנגלית שיסייע לו לסדר את הויזה. אולם לדאבונו אדם זה שהיה צריך לשמש כמתרגם לא היה פיקח גדול ולא השיב לקונסול על שאלותיו כנדרש, ועל כן החליט הקונסול שכנראה **אם המתרגם לא מדבר לעניין, כנראה משהו פה לא כהוגן, ועל כן סירב לתת את הויזה.**

הלך האיש לרבינו וסיפר לו את כל הדברים, ענה לו רבינו: "וכי מה יכול אני לעזור לך? יש לי רק עצה עבורך. עליך לפנות לרבי שלי, אולי הוא יעזור לך". שאל האיש: "מיהו הרבי?", השיב רבינו: "הרבי שלי הוא רבי מאיר בעל הנס", והוסיף ואמר: "**דע לך, שכל הכסף שיש לי כאן אני נותן בשביל רבי מאיר בעל הנס.**" לאחר שנתן הנ"ל סכום מסויים לצדקה עבור רבי מאיר בעל הנס, ציווה רבינו שלמחרת ילך לקונסול בשעה שמונה בבוקר, ולמרות שידע כי קבלת קהל מתקיימת רק משעה עשר ולא היה לכאורה טעם להגיע כה מוקדם, שמר את ציווי רבינו והגיע לשם בשעה היעודה וחיכה בחדר ההמתנה. כעבור זמן מה בא אחד הפקידים ושאל בשם הקונסול: "האם נמצא כאן אדם בשם פלוני שהיה כאן אתמול?". לשמע השאלה ענה הנ"ל: "אני הוא שהייתי כאן אתמול". מיד הכניסוהו לחדר הקונסול ולהפתעתו העצומה קיבל תיכף את הויזה המיוחלת. השתוממות פניו גרמה לקונסול להסביר מדוע שינה את דעתו: "אתמול בלילה בחלומי, הגיע אליי זקן אחד הדור פנים. הוא פנה אליי ואמר: '**מדוע סירבת לתת ויזה לאיש זה שהיה אצלך היום, האם הוא אשם בגלל שהמתרגם לא ענה כשורה? ולכן נתתי לך כעת את הויזה.**'" לאחר מכן הלך מיודענו תיכף ומיד לרבינו וסיפר לו את כל השתלשלות הדברים ואת המופת הגדול שהיה לו. אמר לו רבינו, שלא כדאי לו לספר את זה, משום שהאנשים יאמרו שהוא בעל דמיונות.

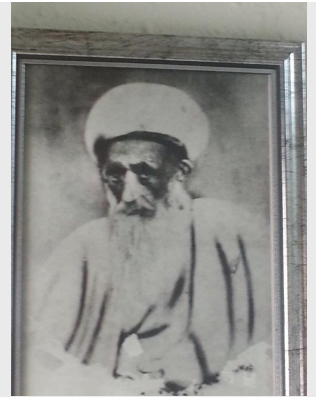
מעשה מופלא סיפר חתנו הרה"צ רבי משה אהרן רייך שליט"א: "פעם אחת הגיע רבינו לבקר בביתי, וליד הדלת היה מונח ראי, ומיד כשנכנס אמר: 'שלום עליכם. מיהו היהודי החשוב הזה העומד שם?' ואני לשמע השאלה התחלתי לשחוק, ושאל אותי רבינו לפשר התנהגותי, ואמרתי לו שהדמות הינה של רבינו ומורינו, ואמר לי: "**תמחל לי, אבל אני אף פעם לא מסתכל במראה.**"

פעם אחת בא חתן קודם נישואיו לרבינו. אמר לו הצדיק: "אלמדך סגולה לשלום בית". נטלו והכניסו למטבח ואמר לו: "כשהנך קם בבוקר ואתה שותה כוס קפה לפני התפילה, אל תחזיר את הכוס והכפית לכיור, אלא רחוך ושטוף אותם, ואם אף אחד לא שם לב, קח את המגבת ונגב אותם, והחזירה לארון נקיה כפי שהיא הייתה, וזהו סגולה לשלום בית" (נעימות החיים)

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הרב אור שרגא זצ"ל

המקובל הרב אור שרגא זצ"ל - נולד בעיר יזד שבאיראן. הוענק לו את התואר מלא (ר"ת מי לה' אלי). תואר המציין חכם, שומר תורה ומצוות וירא ה'. על אף שכונה בפי היזדים "מולא אור הראשון" היה בענוותנותו עונה- 'אני רק שרגא (אור קטן). שימש כמוהל, שוחט, בודק ודיין. עזר כפי יכולתו לבני עדתו. יצא לשוק לערוך קניות בערב שבת ובערב יו"ט בלבד ונהג למסור את ארנקו למוכר ע"מ שייקח את הסכום הדרוש. הבעש"ט הקדוש העריכו מאוד ועל אף שלא נפגש עימו היה מתבטא: **'יש לי ידיד במרחקים, הרב אור שרגא'**. היה לומד עם שני החברות שלו בשעה שבכל פעם נפגשו בעיר אחרת וזאת ע"י שהיו מגיעים לאותה העיר בקפיצת הדרך. הדיר שינה מעיניו וכל לילה אף אחד לא הורשה להיכנס לבית מדרשו היות ולמד תורה מפי אליהו הנביא. שמו התפרסם בקרב הקהילות היהודיות בעיר יזד וברחבי אירן.

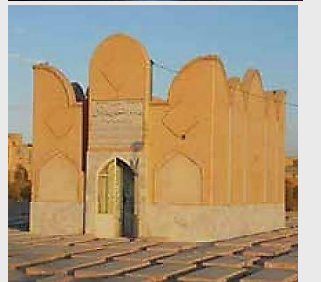

רבים פנו אליו ונושעו. התפרסם גם בקרב הגויים כצדיק וקדוש העושה נסים ונפלאות. ענוותן מופלא. נודע כפוקד עקרות. בשנת ה'תשס"א ציונו שופץ ע"י מוסלמי המתגורר באיראן לאחר שזכה שאשתו תפקד לאחר שנים רבות של עקרות. נפטר ב-כ"ח חשוון ה'תקנ"ד (1794). ציונו באיראן. על ציונו נהגו יהודים וגויים להתפלל. בעת האזכרה נוהגים אנשי קהילת יזד לשיר את השיר שחיבר בנו. גם היום רבים העולים לציונו זוכים לראות ישועות.

סבא: ר' דניאל (מצד אביו). **אביו:** ר' שמואל. **חברותות:** ר' דרוויש (מהעיר שירז שבאיראן), ר' משה (מהעיר קשאן שבאיראן). **בנו:** ר' שמואל. **מתלמידיו:** ר' אליהו שמאי.

מנהג תושבי יזד היה ללון על גג הבית בלילות הקיץ החמים וכך עשה גם אחד מילדי מושל יזד. לילה אחד, בחצות הלילה בנו של המושל הבחין באלומת אור הבוקעת ועולה מאחד הבתים בשכונה היהודית. האלומה הזוהרת יצרה מעין שביל רחב של אור זוהר העולה לשמים ויוצר שביל בוהק המחבר בין הבית לשמים. לרגע חשבי כי הוא מדמיון זאת אך משהתאושש מתדהמתו, נוכח לדעת שאין זה פרי דמיונו, וחושיו אינם מטעים אותו כלל. אכן שובל ארוך של אור יוצא מהבית בשכונת היהודים ומגיע עד לשמים. הילד ירד מהגג, והעיר את בני משפחתו כדי לחזות בפלא המסתורי. האנשים נדהמו לראות את המראה המופלא ולא הבינו מה פשרו. על אף השעה המאוחרת לא התגברו על סקרנותם, והחליטו ללכת בעקבות המראה הנפלא שראו. אפילו המושל בכבודו ובעצמו הצטרף אליהם.

בבואם לשכונת היהודים הלכו בעקבות האור הגדול והגיעו לפתח ביתו של כבוד הרב מולא אור שרגא. הם הקישו בדלת ונכנסו וראו את רבינו יושב בשעות הקטנות של הלילה ומעין בספר. הרב הזמין להיכנס פנימה ולהתיישב. הם התפעלו מאוד נוכח ספרי הקודש הרבים שגדשו את חדרו של הרב. לשאלת המושל מה כתוב בספרים ענה הרב באדיבות רבה שנושא כל הספרים הוא היהדות. תשובה זו לא סיפקה את סקרנותו של המושל והוא התעקש לדעת מדוע זכה הרב בשובל האור הבוקע מביתו כלפי המרום.

כששאל המושל שוב מה כתוב בספרים, השיב רבינו בנימוס רב ובסבר פנים יפות כי קיצור כל הספרים מתומצת במשפט "ואהבת לרעך כמוך". התנהגותו של הרב מצאה חן בעיני המושל, ומשנוכח לדעת כי איש חשוב יושב לפניו, הבין שאכן הוא ראוי לאור המופלא השוכן בביתו, ואין זה אור רגיל אלא אורה של השכינה. כאות להערכתו את הרב, הביע המושל את רצונו להעניק שי לרב, אולם הרב מולא אור סרב בטענה ש"שונא מתנות יחיה". המושל ואנשיו נפרדו מהרב לשלום וחזרו לביתם. למחרת היום שלח המושל להביא את החכם אליו בעגלת-מלכות, וישיבה בסמוך לכסא המלך, לעיני השרים העומדים לפניו, ודיבר אליו כאל אחד מרמי המעלה ואף פסק לתת לו קצבה חודשית מאוצר הממלכה לכל ימי חייו, ולאות כבוד העניק לו גלימת מלכות (כלעת), כאחד מבאי בית המלך החשובים.

רבינו לא מלאו לבו להתעטף בגלימת המלכות המפוארת, פן יחשדוהו ברום לבב ולכן **קיצץ את שרווליה**. באחד הימים כשהלך בעיר ראה אותו אחד משרי המושל. הוא הבחין כי הצדיק לובש את המעיל המפואר שקיבל במתנה ללא שרוולים. הלה גער בצדיק **והרים את ידו לסטור לו על לחיו על שהעז לזלזל במושל. אולם ברגע שהרים את ידו נשארה היד תלויה באוויר, והוא לא הצליח להורידה.**

השר התחיל לליל ולצעוק והלך לביתו, כשידו מורמת מעלה. הוא פנה לרופאים ולמומחים שיעזרו לרפא אותו אך ללא הצלחה, מעולם לא שמעו על מקרה דומה. משנודע למושל כי כוונת השר הייתה להכות את הרב, הבין כי הלה נענש מן השמים על שניסה לפגוע בצדיק. המושל הביא את שרו לרבינו וביקש ממנו שיתפלל לרפואתו. וכן, **הצדיק התפלל ויד השר שבה לאיתנה הראשון**. המושל העניק לו גלימה נוספת ללבושה בשבתות ובימים טובים, ומאז כונה גם "מולא פוסטינו [גלימה]". **השמועה על הנס עברה בעיר מפה לאוזן. יהודים וגויים חולים, נשים שלא נפקדו, ושאר נזקקים התחילו להגיע לבית הרב ולבקש ממנו, שיתפלל עליהם וראו ישועות!**

יהודי יזד מייחסים לרבינו את הצלת העיר מידי אויבי השאה. ומעשה שהיה, כך היה. אחד המחוזות מרד בשאה. המורדים צרו על יזד במשך שנתיים ימים והעיר עמדה ליפול בידיהם. במבוכתו הגדולה פנה השאה לרבינו והפציר בו מאד להתפלל לנצחונם ולהסיר מעליו את הסכנה. אסף החכם את זקני העיר לישיבה והיו שקועים כל הלילה בלימוד תורה. ויהי בחצי הלילה ויפן רבינו לזקני העדה ויאמר: "הטרם תדעו, כי בנפול העיר בידי המורדים ישמידונו עד אחד? חלילה, לנו לשבת בחיבוק ידיים ולחכות לכליה. מי בכם מוכן להקריב עצמו להצלת עם ה'?" יגיש אליו זקן מופלא ואמר: "ימי ספורים, רבי ומורי, מוכן ומזומן אני להקריב את ימי המעטים על מזבח עם ה'".

הודה לו החכם בשם העדה ואמר לו: "לך וטבלת שבע פעמים במים חיים וכתבת בטהרה על קלף שם המלאך הממונה על נצחונת בקרב, אשר אומר לך. ואולם עליך לדעת, כי **שלוש שעות אחרי כתיבת שם המלאך תפרח נשמתך ותעלה לכסא הכבוד**. קיבל הזקן עליו את השליחות, כתב את שם המלאך והגישו לחכם. קשר החכם את הקלף בכנפה הימנית של יונה צחורה והניפה מעל למגדל העיר לצד המורדים. ויהי אך עברה היונה מעל ראשיהם, פרצו לשונות אש ואכלו רבים מביניהם, ובשל הפחד והבהלה נסו על נפשם, ותהי הרווחה לעיר יזד.

הגאון הרב יעקב בצלאל זולטי זצ"ל - נולד בשנת ה'תרפ"ו (1926) בפולין. בהיותו כבן שש שנים, בשנת ה'תרצ"ב (1932) עלה עם משפחתו לארץ ישראל והתיישבו בירושלים. בילדותו למד בישיבת 'עץ חיים', לאחר מכן בישיבת 'חברון' ונחשב לעילוי. ידיעותיו ושקדנותו בתורה היו מופלאות והיה מנצל כל רגע להגות בתורה הקדושה. בשנות ה-50 החל לכהן כחבר בית הדין הרבני בירושלים, וכעבור מספר שנים, בהיותו כבן 35 בלבד, התמנה כחבר בית הדין הגדול לערעורים. זכה פעמיים בפרס הרב קוק לספרות תורנית (בשנת ה'תשי"ד-1953 ובשנת ה'תשכ"ד-1963). הרב הקים את ישיבת 'יד אהרן' בירושלים ואף עמד בראשה. בתחילת שנות ה-70 הכתירו רבנים חרדים בולטים בירושלים את הרב באורח לא רשמי כרב העיר ירושלים. בשנת ה'תשל"ט (1978) נבחר באופן רשמי לרבה האשכנזי של ירושלים. תפקיד אותו מילא עד שנת ה'תשמ"ג (1982). נפטר ב-ל"ח חשוון ה'תשמ"ג (1982). חי כ-56 שנים.

אביו: ר' משה אריה. **אמו:** מרת שרה רחל. **אחיו:** ר' מיכל, ר' יוסף (מספרים עליהם שהיו מתווכחים בלימוד תורה באוטובוס בריתחא ובקולי קולות, עד שהנהג היה צריך להשתיקם שוב ושוב). **בנו:** ר' אריה (חתן ר' יצחק חברוני, מנהל ישיבת חברון). **בתו:** מרת חנה בת שחר (נישאה לר' יהושע אייכנשטיין, ר"י 'איתרי' חדרה ולאחר מכן ראש ישיבת 'יד אהרן' בירושלים). **מספריו:** **משנת יעבץ** - על אורח חיים - הלכות מועדים, חושן משפט ויורה דעה

○ יפר הגאון ר' זונדל שטרן רבה של קהילת פרושים 'בית מאור' ברמת שלמה, מעשה ששמע מאימו, ששמעה זאת מבעלת המעשה, אימו של רבינו. הייתה תקופה בירושלים בה פרצה מגיפה של מחלת עיניים קשה, רוב החולים במחלה זו התעוורו ולא הייתה תרופה למחלתם, הנער בצלאל זולטי היה אז כבן עשר, ילד יתום מאביו שאמו האלמנה גידלה לבדה במסירות עילאית, כבר אז ניכרו בו כישרונותיו העצומים, ואהבתו לתורה לא ידעה גבול, הוא ניצל כל רגע ללימוד תורה, ואכן עלה ונתעלה. מכריו ניבאו לו גדולות, ותקוות רבות היו לאימו, היא חשה תחושת שליחות כי היא מגדלת בביתה את גאון הדור הבא.

בליבה התפללה כל העת שרק לא תפגע מחלת העיניים בבנה, כל עתידו תלוי בעיניו. אך מנהיג העולם רצה אחרת והנה יום אחד חוזר רבינו לביתו מהת"ת, ובפיו בשורה מפחידה 'אמא!! כואבות לי מאוד העיניים', האם אמרה בליבה 'אשר יגורתי בא', מי ייתן ואולי זהו כאב שיחלוף, נקווה שלא מדובר במחלת העיניים הקשה, ונשאה תפילה לבורא העולם שהכאב יחלוף כלעומת שבא.

למחרת חוזר הבן מהת"ת ועיניו נפוחות מאוד. ראתה זאת האם ומיד ניגשו לרופא לאחר בדיקה אמר בצער שבנה חלה במחלת העיניים, אין מה לעשות וככל הנראה הוא עומד להתעורר בימים הקרובים, ואכן כך היה. בצלאל זולטי הילד המוכשר אשר ניצל עד עתה את כל רגעיו ללימוד התורה התעורר. האם לא ידעה את נפשה מצער, כל חלומותיה שבנה יגדל בתורה נגוזו, כיצד יוכל ללמוד את התורה הקדושה כשהוא עיוור?. בצרתה החליטה ללכת לבכות אצל 'רחל אמנו', לתפילה זו לקחה את בנה, ובהיותו עיוור שמה אותו בעגלת תינוק, וכך הלכה מהעיר העתיקה עד לקבר רחל **מרחק הליכה של שעתיים שלמות**, בהגיעה לקבר רחל פרצה בזעקות שבר לקב"ה שיחוס וירחם על ילדה הקט, ויחזיר לו את מאור עיניו.

אל תפילות האם הצטרף רבינו ובזעקות שבר מעמקי נפשו ביקש מריבון העולמים 'והאר עיני בתורתך', וכך אמר: 'הקב"ה אני רוצה לבקש בקשה, ואני רוצה שרחל אמנו תקשיב ותשמע אף היא את בקשתי, אני מוכן להקריב את מאור עיני, ולוותר שלא אראה לעולם את אימי היקרה, אני מוכן לוותר ולא לראות יותר את חבריי, גם את המאכלים אשר אוכל מהיום והלאה אני מסכים שלא לראות, את כל העולם היפה שבראת אני מוכן להקריב ולא לראות יותר, אבל על דבר אחד אינני מוכן לוותר, אני רוצה לראות את תורתך הקדושה, אני בסך הכל ילד קטן שלא הספיק ללמוד הרבה רק כמה פרקים במשניות ובגמרא, אני רוצה להמשיך ללמוד ולשם כך אני חייב את מאור עיני בחזרה', וכך מירר בבכי קורע לב, אימו מספרת שדמעותיו יצרו מעין נחל ארוך שזרם עד למצבת קבורתה של רחל אמנו, וכך תוך כדי בכיות נדרם, ואימו החזירה אותו לביתם כשהוא עדיין ישן שינה עמוקה.

למחרת בבוקר התעורר בצלאל, והוא מבקש מאמו ללכת לת"ת. האם התפלאה מאוד: "איך תלך? הרי אינך רואה דבר?". ענה לה בנה: "אמא ברוך ה' רואה אני היטב, וכבר חשקה נפשי ללכת ללמוד תורה, הבינה האם שנעשה לה נס ותפילותיהם שבקעו מעומק ליבם הטהור התקבלו ברומים, אך מתוך כוונה לשמור על בריאות בנה ביקשה שיבוא איתה לרופא כדי שיבדוק שאכן המחלה נעלמה. אך הילד התעקש. עז רצונו ללכת לת"ת, וכך הסביר לאימו: "קיבלתי במתנה מאת הקב"ה את מאור עיני בחזרה, אינני יודע כמה זמן עוד אזכה לראות, לכן חייב אני לנצל כל רגע ללימוד התורה הקדושה". וכך גם בימים הבאים התעקש שלא לבזבז זמן כדי ללכת להיבדק אצל הרופא. ברבות הימים גדל. שמו הלך לפניו, והתפרסם בקרב רבים בבהירות לימודו, עומק סברותיו ופלא התמדתו. כאשר היו באים לאימו ומשבחים אותו, הייתה אומרת להם **'אינכם יודעים כמה דמעות עלו לו לר' בצלאל כדי להגיע להיכן שהגיע'**.

הגו האישי של הגאון רבי בצלאל זולטי זצ"ל, רבה של ירושלים, סיפר שביום שנפטרה אימו של הרב, קיבל טלפון מרבינו בשעה שבע בבוקר, שיבוא להסיעו לבית האבות ברעננה בו הייתה מאופשזת. רבינו ידע שאימו במצב של גסיסה רח"ל, ולכן ביקש להגיע אליה, ולהיות לידיה. הנהג הגיע מיד לבית הרב, והם יצאו לדרך. לאחר כשעה הגיעו לרעננה. כשהגיעו, התברר שהאם כבר נפטרה.

סיפר הנהג: "שאלתי את הרב מתי קיבל את הטלפון על מצבה הקשה של אימו?", והשיב כי היה זה בשעה חמש בבוקר. "ומדוע הרב לא התקשר אליי בשעה זו, והיינו מספיקים להגיע לפני הפטירה?", היקשה הנהג. ורבה של ירושלים השיב: **"מאחר ויש לך ילדים קטנים, לא מצאתי שום סיבה מספקת שתתיר לי להעיר את ילדיך. כשישאלו אותי בשמיים, לאחר 120 שנותיי, מדוע התקשרתי אליך כל כך מוקדם, והערתי את הילדים, לא יהיה לי שום תירוץ"**. (ברכי נפשי)

רבי צבי הירש הכהן מרימנוב זצ"ל - נולד בדומברובה (ליד טארנוב) בשנת ה'תקל"ח (1777). התייתם בגיל 10 וגדל אצל בן דודו ר' דוד מטארנא. דודו, אשר לא היה בעל אמצעים, ביקש את טובתו של הנער ושלח את ר' צבי ללמוד את אומנות החייטות. בגיל 15 נסע לטרנוב לר' אברהם משה מפשווארסק ונמשך לחסידות ולכן שלח אותו לר' מנחם מנדל. שם קיבל את מלאכת הסקת התנור בביהמ"ד ובסיכומו של עניין הגיע לשמש את ר' מנחם מנדל מרימנוב. בעל ייסורים. למרות שרוב ילדיו נפטרו בחייו (שישה עשר ילדים מתוך שמונה עשרה!!!) - קיבל דין שמיים באהבה והיה מזמר ורוקד לפניו יתברך. נודע כפועל ישועות בקרב הארץ ורבים חיפשו את קירבתו. דבקו והתלהבותו בתפילה הייתה מופלאה. את כל כספי הפדיונות שלקח חילק לעניים. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ב-א' ר"ח כסליו ה'תרט"ז (1846). חי כ-69 שנים.

אביו: ר' יהודה לייב כ"ץ. **מרבתי:** ר' נפתלי מרופשיץ, ר' מנחם מנדל מרימנוב. **מתלמידי:** ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב, ר' שמעון מרילוס מירוסלב, ר' אליעזר מדז'יקוב, ר' אשר ישעיהו ובנו ר' מנשה מרופשיץ, ר' שלום רוזנפלד מקמינקא, ר' זאב פרנקל (בעל שו"ת 'משיב בהלכה'). **נשותיו:** בתו של ר' חיים גרייצר (זווג ראשון), בתו של ר' אלחנן מבילגוריי (זווג שני), בתו של ר' דלוי ליב מדוקלא (זווג שלישי). **מספריו:** רוב תורותיו נכתבו ע"י תלמידיו **ימבשר טוב** - שני חלקים: תולדות הרב וחייו תורתו **יבארתי מים** - טעמי המצוות. **ילדיו:** נולדו 18 בנים ובנות ומתוכם 16 נפטרו בחייו, למעט: בנו, ר' יוסף הכהן שמאחר יותר מילא את מקום אביו ובת אחת.

עבודת הצדקה של רבינו, מן המפורסמות הייתה. **פטרונם של עניים וקשי יום היה, משענתם של אלמנות ויתומים, וישועות רבות ומופלאות היה מביטיח ומקיים, בתמורה לסכום הפדיון, בהם היה נוקב, למען מטרות צדקה וחסד.** באחד ממסעותיו, הגיע לעיר סאניק. בעת ההיא, לקה אחד מנכבדי העיר, יהודי עשיר ונשוא-פנים, במחלה קשה ואנושה, בלבו ובריאותיו. גדולי הרופאים הוזעקו אל מיטתו מקצות הארץ, אך מיום ליום הלכה החלטתם והתחזקה, כי אין רפואה למחלה ואפסה כל תקווה.

ביום בו הודיעו הרופאים בייאוש מוחלט כי סיימו את מלאכתם ועזבו את העיר, עמד גם הרב לעזוב את סאניק בדרכו ללינסק. הואיל וראו בני משפחת העשיר החולה כי אין תקווה מהרופאים, מיהרו למעון הצדיק בטרם עזב את העיר, וחילו את פניו בבכי ובתחנונים כי יואיל לבוא לבקר את החולה בביתו ושם יתפלל למראשותיו לרפואתו - אולי ישמע הקב"ה לתפילתו. השיב הרבי: **"אם תבטיחו לי בתמורה לכך, שנים-עשר אדומי-זהב, אמלא את בקשתכם!"**. היה זה סכום גדול באופן מיוחד, אך בני המשפחה נענו והבטיחו לתת כאשר הושת עליהם, רק שאביהם יחזור לאיתנו הראשון. הרב סר אל בית האיש. כבואו, ניסה הצדיק לשוחח עם החולה, אך הלה שכב באפיסת כוחות, כאבן שאין לה הופכין, מבלי יכולת אף להניע את שפתיו. למראה עיניים ניכר היה, כי החולה מצוי ברגעיו האחרונים, וכי שעתו קרבה והולכת. הואיל וראה הרבי את המצב לאשורו, הורה מיד להוציא כל איש מעליו, ורק הוא ומשמשו נותרו לבדם ליד מיטת החולה.

הרבי נטל כיסא והתיישב למראשותיו של החולה, הורה למשמשו להגיש לו את מקטרתו ולהעלות בה אש, ותוך שהוא עוצם את עיניו ושוקע בדביקות עצומה. **עשן סמיך מילא את החדר והיתמר אל עבר התקרה ושב וירד לרצפה.** אט-אט לא ניתן היה לראות מאומה מהנעשה בחדר, אך הרבי אינו חדל מעישונו. לאחר שהפך כל הטבק שבמקטרת לאפר ואישו כבתה, הורה למשמשו לשוב ולמלא את המקטרת בשנית וכן חזר על מעשהו בשלישית. **ערפל כבד מילא את החדר, עד כי לא ניתן היה לראות איש את רעהו.** תוך כדי מעשה העישון, הגיע הרופא המקומי הקבוע של הקהילה לבדוק את החולה. מאחר שנאשו הרופאים הגדולים ונסעו להם, נותרה האחריות מוטלת על כתפיו והוא היה מופיע מדי זמן מה לבדוק את החולה ולראות האם ניתן להקל על מצבו. משנכנס והבחין בתימרות-העשן הפורצות החוצה מבין חרכי התריס בחדר החולה, נותר כמסומר למקומו ואישוני עיניו ניצתו בזעם אין קץ. בעודו עומד על הסף, פרץ בצעקות נוראות, אשר החרידו את כל יושבי הבית ממקומותיהם. **"רצח לעין-השמש מתבצע כאן!"** - שאג בקול ניחר - **"רוצחים שכמותכם! כלום אינכם יודעים שעשן, בעבור חולה לב וריאה, כמוהו כסם-המוות?!** הרגתם את החולה! רצחתם אותו בידיים! אני אדאג שכולכם תיכנסו לבית-הסוהר". וסב על עקבותיו בזעף, הטיח את הדלת בעוז מאחוריו, וכשכולו קצף וחרון הסתלק כלעומת שבא.

הצעקות, וחבטת הדלת, נשמעו היטב גם בחדר החולה פנימה, אך הרבי לא נע ולא זע, והמשיך בעבודת-קודשו הטמונה בעישון המקטרת. רק משסיים לעשן את המקטרת בשלישית, קם, פתח את התריסים ואת החלונות לרווחה, והחל מניף את ידיו כדי להעביר את העשן החוצה. לאחר דקות ארוכות שוב ניתן היה לראות את תכולת החדר. ואז שב הצדיק להגיף את החלונות, התקרב אל מיטת החולה, הישיר מבטו אל מול פניו, ושאל: **"הינך מכיר אותי?"** - "הן!" - נשמע קולו של החולה, חלוש קמעה, **"אתה הוא הרבי מרימנוב!"**. הרבי פתח את דלת החדר, הזמין את בני המשפחה להיכנס פנימה, ונתן להם להיווכח בעצמם בשינוי לטובה שהתחולל במצבו של החולה. בני הבית, לא ידעו את נפשם מרוב התרגשות וגיל. **הם שוחחו עם החולה שוב ושוב, ונוכחו לראות, כי האיש חזר לאיתנו.** מיד מיהרו לשקול לידי הרבי מטבע "נוביל" - ארבעה אדומים זהב משקלה - והבטיחו, כי בעת שובו של הרבי בחזרה מלינסק, יפרעו את יתרת התחיבותם ואף יערכו סעודת-הודיה בפני כל אנשי העיר. ואכן, כשוב הרבי לאחר השבת, מלינסק לסאניק, קידמו בני העיר את פניו בתופים ובמחולות, **כשהעשיר החולה שהחלים רץ בראשם כנער צעיר לקראת המרכבה.** בו-ביום, ערכו העשיר ובני-ביתו סעודה גדולה כאשר הבטיחו. הרבי הסב בראש בני הקהילה, אשר נתקבצו ובאו להודות, להלל ולשבח לבורא עולם על הנסים ועל הנפלאות אשר מחולל הוא על-ידי עבדיו הצדיקים. בתום הסעודה, פרע העשיר את שמונת אדומי הזהב הנוספים שהתחייבו בני משפחתו לתת לצדקה, והרבי נפרד ונסע לשלום לדרכו.

רבי אפרים אנקאווא זצ"ל - נולד בטליטולה שבספרד בשנת ה'ק"ט (1359). לאחר שאביו עלה על המוקד, רבינו נמלט מספרד בשנת ה'קנ"א (1391) לצפון אפריקה. רבינו שהה כשנתיים בעיר מראקש (מרוקו), עבר להוניאן (אלג'יר) ומשם לתלמסאן (אלג'יר). רבינו הקים שם ישיבה גדולה, ועד מהרה נהפכה העיר לאחד המרכזים הגדולים של יהדות אלג'יר.

אף מצבם הכלכלי של היהודים השתפר והלך. העיר תלמסאן הייתה עיר סחר חשובה ומרכזית. התערותם של היהודים בחיי המסחר בה תרמה לה מאוד. קהילת יהודי תלמסאן זכתה ליחס מיוחד, שהבדיל אותם משאר ערי אלג'יריה. היה להם חופש פעולה בכל הקשור לדת ואמונה.

רופא. מלומד בניסים. גאון בנגלה ובנסתר. כונה בשם 'הרב הקדוש מתלמסאן' בעקבות הנס, בו רכב הצדיק על אריה, כאשר נחש עקלתון משמש כרסן. רבינו ידע את אותה שנה, בה ייפטר מן העולם, שכן כך ראה בחלומו. עד היום רבים עולים לציונו ורואים ישועות. נפטר ב-א' כסליו ה'ר"ב (1442). חי כ-83 שנים. ציונו באלג'יריה.

אביו: ר' ישראל הי"ד (עלה על המוקד בגזירות ה'קנ"א 1391 בספרד בזמן הגירוש הראשון מספרד, בעל 'מנורת המאור'). **בנו:** ר' ישראל. **מספריו:** **שער כבוד ה'** - תשובות להשגות הרמב"ן על הרמב"ם בספרו 'מורה נבוכים'. **מפיטיו:** אלה מהימן די ברא זמן, אדון עולם אשר נעלית, אזעק מר ואקוּן.

בדרכו מהונין לתלמסאן יחד עם קבוצת מלווים שיצאה איתו, עברו בדרכים עקלקלות, חצו מדבר שומם ושורץ חיות טרף: אריות, נמרים, נחשים ועקרבים. הזמן חלף בדרכם והנה הגיע ערב שבת והם עדיין רחוקים מכל מקום יישוב. רק מדבר צחיח משמאלם ומימינם ואינם יודעים מה לעשות בעקבות השבת הממששת ובאה בשל מצבם.

הרב שראה כי השמש יורדת והשבת קרבה לבוא והחליט כי יעצור את הליכתו ויעשה את השבת במקום השומם והשורץ חיות טרף ובלבד שלא יחלל את השבת, ואילו בני לווייתו לאחר שדנו, החליטו כי מנוס מלהמשיך הלאה אף בית שבת קודש וזאת מאחר ומדובר בפיקוח נפש, שלא יפלו חלילה טרף לחיות רעות.

בני השיירה ניסו לשדל את רבינו להצטרף אליהם באומרם שפיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה. וכן הסבירות שחיות טורפות ינסו להתקיף שיירה שלמה פחות מצוי מאשר המצב בו

אדם בודד נמצא במדבר. שאז אין ספק כי בעלי החיים ינסו להתקיפו, ואז מה יוכל לעשות כנגדם? אולם רבינו על אף ששמע את טענות כבדות משקל' אלו לא השתכנע להצטרף אליהם, והשיירה נאלצה בחוסר ברירה להמשיך בדרכם כשהם משאירים את הצדיק לגמרי לבדו.

עם שקיעת השמש עלטה כבדה כיסתה את כל הסביבה ואת אשר תיארו אנשי השיירה התקיים: **אריה נורא זינק ממקום מרבצו ופנה לעברו של הרב לטורפו חיים**, אבל כשעמד האריה על ארבעת רגליו מול הרב, נהפך האריה לכבשה תמה ומלטפת, רבץ האריה ככלב לפני אדונו והתיישב בקרבת הרב, חיות המדבר שראו את האריה פחדו והתרחקו מפני הרב, ובכך הגן האריה על הרב בערב שבת וביום שבת מפני חיות הטרף ולא התקרבו אליו.

במוצאי שבת תהה הרב כיצד כעת ימשיך בדרכו. לפתע הבחין הרב הקדוש כי נחש עקלתון בפיו של האריה מתקל סביב רעמתו כמו רסן לסוס, הביט הצדיק על האריה אשר רמז לו שיאחז ברסן וירכב עליו, הרב שהבין את הרמז רכב עלה על גבו של האריה ללא כל חשש, אחז בנחש העקלתון כמו פרש האוחז ברסן סוסו והאריה יצא במרוצה אדירה ובמהירות עצומה.

תוך זמן לא ארוך הביאו עד לעיר תלמסאן, שם ירד הרב מהאריה כאשר בעל החיים האיתני חזר למקום ממנו הוא בא. כל הסובבים רעדו בראותם את המראה הפלאי. **מעשה זה הקנה לו את הכינוי: 'הקדוש מתלמסאן'**. תושבי תלמסאן המוסלמים שראו את המחזה המופלא הזה, נבהלו ויראו יראת כבוד כאחת.

הם הבינו כי איש אלוקים קדוש ונורא הוא ולכן ביקשו ממנו שיבחר בעירם ויישאר לגור איתם, כדי שהשכינה תשרה בתוכם ומעשיו יברכו אותם ולמעשה זכות הצדיק תגן על העיר מכל צרה וצוקה.

אולם הרב סירב לבקשתם כי לא רצה להיות רחוק מאחיו היהודים שגרו מחוץ לחומת העיר, **התנאי שלו לגור בתוכם היה שהוא ובני קהילתו היהודים יעברו לגור במרכז העיר בסמוך למושל העיר, בגלל הכבוד שרחשו לו ולאות תודה והוקרה הרשה המושל ליהודים לעבור למרכז העיר.**

שם הוקם רחוב היהודים ורבינו הסכים לבקשתם ואכן היהודים זכו לחופש פעולה בכל הקשור לדת, מצב הכלכלי של היהודים היה טוב ביותר והשתפר פלאים ביחס ליהודים שהתגוררו בערים אחרות באלג'יר וכמובן התערותם של היהודים תרמה למלך רבות שכן היהודים התמחו במסחר.

רבי אפרים אנקאווא זצ"ל - נולד בטליטולה שבספרד בשנת ה'ק"ט (1359). לאחר שאביו עלה על המוקד, רבינו נמלט מספרד בשנת ה'קנ"א (1391) לצפון אפריקה. רבינו שהה כשנתיים בעיר מראקש (מרקו), עבר להוניאן (אלג'יר) ומשם לתלמסאן (אלג'יר). רבינו הקים שם ישיבה גדולה, ועד מהרה נהפכה העיר לאחד המרכזים הגדולים של יהדות אלג'יר. אף מצבם הכלכלי של היהודים השתפר והלך. העיר תלמסאן הייתה עיר סחר חשובה ומרכזית. התערותם של היהודים בחיי המסחר בה תרמה לה מאוד. קהילת יהודי תלמסאן זכתה ליחס מיוחד, שהבדיל אותם משאר ערי אלג'יריה. היה להם חופש פעולה בכל הקשור לדת ואמונה.

רופא. מלומד בניסים. גאון בנגלה ובנסתר. כונה בשם 'הרב הקדוש מתלמסאן' בעקבות הנס, בו רכב הצדיק על אריה, כאשר נחש עקלתון משמש כרסן. רבינו ידע את אותה שנה, בה ייפטר מן העולם, שכן כך ראה בחלומו. עד היום רבים עולים לציונו ורואים ישועות. נפטר בא' כסליו ה'ר"ב (1442). חי כ-83 שנים. ציונו באלג'יריה.

אביו: ר' ישראל הי"ד (עלה על המוקד בגזירות ה'קנ"א 1391 בספרד בזמן הגירוש הראשון מספרד, בעל 'מנורת המאור'). **בנו:** ר' ישראל. **מספריו:** **שער כבוד ה'** - תשובות להשגות הרמב"ן על הרמב"ם בספרו 'מורה נבוכים'. **מפיוטיו:** אלה מהימן די ברא זמן, אדון עולם אשר נעלית, אזעק מר ואקון.

בארמון המלוכה שררה דאגה רבה. הנסיכה הצעירה, בתו היחידה של המלך, חלתה במחלה קשה. הרופאים לא מצאו לה תרופה. מלך אלג'יר היה מודאג מאוד. כל ענייני הממלכה נדחו, ואת מקומם תפסה החרדה לשלום הנסיכה. כרוז יצא מאת המלך, כי מי שירפא את בתו יעשירו המלך עושר רב. באותם ימים, רבינו הגיע לצפון אפריקה. בוא ניצל בנס מפרעות הנוצרים בארץ מולדתו, ספרד, לאחר ששלוש קהילות קדושות ומפוארות, טולדו, עיר מולדתו, סביליה וקורדובה, נטבחו ובתי היהודים הועלו באש. ידו של הצדיק נפגעה ושתתה דם, והפורעים חשבו שמת. כשעזבו, הצליח להימלט, ונדד עד שעלה על אנייה שהפליגה למרוקו. זמן מה שהה במרוקו, ומשם עבר לאלג'יר, לעיר הוניאן. באותם ימים היהודים סבלו מרדיפות השלטונות. נאסר עליהם להתגורר בערים מסוימות, ובהן עיר הבירה אז, תלמסאן.

כאשר נודע לרבינו על מחלתה המסתורית של בת המלך, החליט, כי זו שעת הכושר לקדש שם שמיים ברבים, וכך להביא ישועה לבני עמו. הוא ביקש להיפגש עם הקאדי המקורב אל המלך, ולמסור לו, כי הוא מוכן לבוא לתלמסאן, ובעזרת ה' יעלה בידו לרפא את בתו. אחרי ביקורי הרופאים הרבים המלך והמלכה היו מיואשים למדי, והיו מוכנים לתלות את תקוותם בכל דבר, העשוי להביא לבתם רפואה. הצעתו של הרב התקבלה בשמחה, והוא הוזמן לבוא לתלמסאן.

הרב הגיע לארמון ועימו יהודי שלקח לעוזרו. המלך קיבל את פניו בכבוד וניגש איתו אל בחדר של החולה. לפני שנכנס לחדר, שאל אותו המלך: "האומנם תוכל לרפא את בתי? אני רואה, שבאת בלי תיק וללא ספרי רפואה!". הביט הרב במלך ואמר: "ה' הוא רופא כל בשר, והוא ישלח רפואה לבתך. אני הנני שליח בלבד. אולם אחת אבקש ממך - להוציא כל איש מחדר החולה, ואף המלך והמלכה יצאו. אני ועוזרי נישאר בחדר".

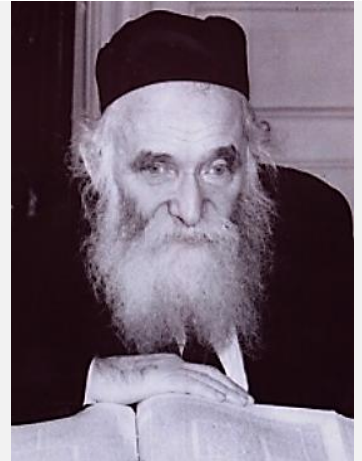
המלך הסכים לבקשת הרב ויצא והותיר בפנים רק את הרב ועוזרו. הוא והמלכה נותרו מאחורי הדלת, מלאי ציפייה ומתח. הרב התקרב למיטת הנסיכה וראה, כי היא שוכבת בעיניים עצומות ואינה מגיבה לסביבה. הוא הרים את ראשו כלפי מעלה ושפך תפילה חרישית מעומק ליבו, שיעשה ה' למען עמו וירפא את בת המלך. **לא עברו רגעים אחדים, ופתאום החולה זזה ופקחה את עיניה.**

רבי אפרים מיהר לפתוח את הדלת וקרא להורים הנרגשים להיכנס. לתדהמתם העצומה הנסיכה פנתה אליהם לפתע וביקשה: "**אני צמאה, תנו לי מים!**". המלך והמלכה לא ידעו את נפשם מרוב שמחה. הם מיהרו להביא מים לבתם, ובתוך כך בכו וצחקו חליפות ולא האמינו למראה עיניהם. לאחר שנרגעו קמעה פנה המלך אל רבי אפרים ועוזרו וביקש מהם להישאר בארמון, עד שהחולה אכן תשוב לאיתנה. רבי אפרים נענה לו ונתר בארמון, עוקב אחר מצבה של הנסיכה ומרבה בתפילה לשלומה.

כאשר החלימה הנסיכה לגמרי, המלך לא מצא מילים להודות לרבינו על מעשה הפלא שחולל. הוא לחץ בחום את ידו של הרב ואמר: "רצוני להעשירך עושר רב ולמלא את כל אשר תבקש, ממני. שאל-נא. מה תבקש?". רבי אפרים נשא את עיניו הטהורות והמפיקות חוכמה אל המלך וענה: "אדוני המלך, לעצמי לא אבקש דבר, אולם מבקש אני על אחי היהודים הנפוצים ברחבי ממלכתך. אנא הסר מהם את המיסים הכבדים שהיטלת עליהם. ועוד אבקש מהוד מעלתך, לפתוח לפניהם את עיר הבירה למגורים ואף בשאר ערי הארץ לבטל את האיסורים על מגורי היהודים. אני בטוח, כי תראה תועלת רבה מן היהודים בשיגשוגה הכלכלי של המדינה".

המלך לא היסס למלא את בקשת הרב. הוציא מיד כרוז המודיע, כי מהיום והלאה בטל 'מס הגולגולת'. כמו-כן התבטלו שאר המיסים הכבדים שהושתו על היהודים. בנוסף, הוא אישר ליהודים בצו מלכותי להתגורר בכל מקום שירצו. המלך אמר לרבי אפרים, כי **מעתה הוא ממנה אותו ליועצו האישי ומבקש, כי יבוא ראשון להתגורר בתלמסאן.** כמו-כן המלך ביקש ממנו להביא עוד משפחות של יהודים לעיר הבירה, והוא יהיה רבם ומורה דרכם. **נס רפואתה של בת המלך התפרסם ברחבי הממלכה, ושמו של רבינו נישא בפי יהודים ושאנים יהודים כאחד בהערצה רבה.**

בדרכו לתלמסאן רבינו היה צמא מאוד למים. הוא חיפש בכל הסביבה היא ולא מצא לא מעיין ולא באר ומים לשתייה אין. בחיפושו הזדמן לו סלע אחד. הרב עמד סמוך לסלע, היכה בו בידיו מכה אחת ומיד נחצב מעיין וסילון מים זכים וצחים זינק ממנו. הרב שתה לרוויה ומאז זורמים מים במעיין.

רבי אהרן קוטלר זצ"ל: ממנהיגי אגודת ישראל באמריקה. מייסדה של ישיבת לייקווד. ראש ישיבות קלצק ולייקווד. מקים עולה של תורה בארה"ב. רב ופוסק. נולד בסבילוביץ (בלארוס) בשנת תרנ"ב (1892). (החליף את שם משפחתו מפינס לקוטלר כדי לברוח מהרשויות באירופה). בהיותו בן 14 למד בישיבת 'כנסת ישראל' בסלבודקה והפליא בהתמדתו, בחריפותו והתגלה כעליו. **בני משפחתו לחצו עליו כדי שיעזוב את הישיבה וילמד מקצוע- אך הוא עמד בלחצם והמשיך להתעלות בלימודו.**

בגיל 19 עבר לסלוצק. בגיל 23 התחתן והחל ללמד בישיבה בסלוצק. לאחר כ-7 שנים נמלט מהקומוניסטים עם חלק ניכר מתלמידיו לקלצק. בתקופה זו הגיעה הישיבה לשיאה, בכמות ובאיכות. הישיבה התפתחה מהר והייתה למרכז התורה מן הגדולים בפולין. עסק במגבית כדי להקל על מצבה הכספי של הישיבה. בשנת תרפ"ה (1925) השתתף ביסוד "ועד הישיבות" בוויילנה (עבד בצוותא עם ה"חפץ חיים", רבי חיים עוזר גרודזנסקי ורבי אלחנן ווסרמן בכל ענייני הכלל, בייחוד באגודת ישראל).

בשנת ת"ש (1940), לאחר פרוץ מלחמת העולם השנייה, ברח עם ישיבתו והגיע ליפן. בשנת תש"א (1941) הגיע לארה"ב והקים את "ועד ההצלה" של "אגודת הרבנים" למען פליטי המלחמה. מאוחר יותר הקים את ישיבת לייקווד בשם "בית מדרש גבוה באמריקה", שלימים הפכה לישיבה הגדולה בעולם עם אלפי תלמידים. פעל רבות בשטח החינוך היהודי במסגרת 'אגודת ישראל', מאוחר יותר כיהן כנשיא המועצה העולמית של 'אגודת ישראל'. נפטר ב-ב' כסליו בשנת תשכ"ג (1962) בארה"ב. את מקומו כראש-ישיבה לייקווד תפס בנו, ר' שניאור קוטלר. חי כ-70 שנים. ציונו בירושלים.

אביו: ר' שניאור זלמן פינס. **אשתו:** בתו של הרב איסר זלמן מלצר (בעל 'אבן האזל', ר"י עץ חיים). **מתלמידיו:** ר' אלעזר מנחם מן שך. ר' יהושע יגל. **מילדיו:** ר' שניאור קוטלר. **רבותיו:** ר' שניאור זלמן פינס (אביו). ר' איסר זלמן מלצר. ר' נתן צבי פינקל (הסבא מסלבודקה). **מספריו:** **ימשנת ר' אהרן-** סדרה הכוללת 19 ספרים: 10 על מסכתות הש"ס, 2 שו"ת, 1 הלכות שכנים, 4 מוסר, 2 תנ"ך.

במהלך מלחמת העולם השנייה, בעיצומה של ההשתוללות הנאצית הגיעו 24 רבנים לאיטליה של מוסוליני ועמדו בפני הסגרה למדינותיהם. לאמור: מוות בטוח. רבי אהרן קוטלר זצ"ל, המייסד וראש ישיבת לייקווד ומי שעמד בראש 'ועד ההצלה' באמריקה ביקש בכל מאודו להציל את הרבנים הללו. הוא פנה לפעיל אורתודוכסי ידוע, מי שחיבר את הספר 'אתיקה מסיני', מר ארווינג בונים, וביקש את עצתו. "מי לדעתך יכול להתערב לטובתם של 24 הרבנים?" שאל.

ארווינג בונים הציע את סניף ה'מאפייה' האיטלקית בארה"ב. הרב קוטלר האיץ בבונים ליצור קשר מידי עימה. אחרי שנוצר הקשר נשאל הרב קוטלר: "מי ההולכים לפגישה?" ותשובת הרב היתה: "אתה ואני". הרב קוטלר ומר ארווינג יצאו לדרכם לפגוש את ה'סנדק' של ה'מאפייה', מר ג'ו בונאנו. הרב קוטלר לא ידע לדבר בשפה האנגלית ולכן בונים הוא שהסביר לבונאנו את בעיית 24 הרבנים הנתונים בסכנת חיים באיטליה. ראש ה'מאפייה' שאל את בונים: "מיהו האישי היושב לידך?" ובונים ענה: "הוא ה'סנדק' של העם היהודי".

ראש ה'מאפייה' אמר לו: "תגיד לו שאני רוצה ברכה". בונים פנה אל הרב קוטלר באידיש והסביר לו כי בונאנו רוצה ברכה. הרב קוטלר לא הייסס לרגע ובירך: "תגיד לו שהוא יאריך ימים וימות במיטתו". תרגם בונים לבונאנו: "הוא מברך אותך בחיים ארוכים ושתמות במיטתך". כאשר שמע בונאנו את הברכה הגיב: "זה מוצא חן בעיני". הוא הבטיח שבתוך שבועיים יפעל לשחרורם של 24 הרבנים. ואכן בונאנו מימש את ההבטחה.

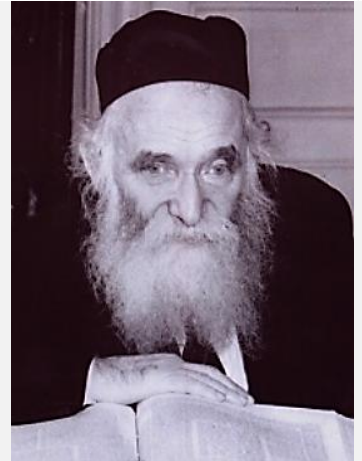
כ-20 שנה לאחר האירוע הזה, בשנת ה'תשכ"ד (1964), נעצרה לימוזינה שחורה ונוצצת בחזית ישיבת 'ליקווד' בלייקווד, ניו-ג'רסי, ושני גברים לבושים בהידור רב יצאו ממנה אל עבר משרד הישיבה. כאשר נשאלו למבוקשם השיבו כי הם מחפשים את הרב קוטלר. הרב קוטלר (הבן) התייצב בפניהם והציג את עצמו. "לא, זה לא אתה. אנחנו מחפשים אדם מבוגר" אמרו.

הרב שניאור קוטלר, הבן, הסביר להם כי מדובר באביו וכי הוא כבר אינו בין החיים מזה כמה שנים. שני האיטלקים סיפרו לבן כי הם הם האחים בונאנו ושאביהם מייחס את אריכות ימיו לברכתו של אביו הצדיק. "עכשיו שאבא שלנו פרש מעסקיו אנחנו מחליפים אותו ובאנו לקבל את אותה הברכה". "אני מצטער", אמר ר' שניאור, "אבא שלי יכול היה לעשות כדבר הזה אבל לא אני". מאוכזבים נפרדו ראשי ה'מאפייה' לשלום מהרב שניאור. **עבור הצלתם של 24 הרבנים מידי הנאצים, זכה ג'ו בונאנו לברכתו של מרן הרב אהרן קוטלר זצ"ל ובזכותה חי עד גיל 97. הוא מת ב 2002 בבית חולים בטוסון, אריזונה.**

בהיותו בליטא התאפשר לו להימלט מידי הנאצים. הוא התלבט להיכן לנסוע, לארץ ישראל או לארה"ב. לא היתה בידו החלטה ברורה. הטיל אפוא הרב את גורל הגר"א והפסוק שעלה היה: "ויאמר ה' אל אהרן לך לקראת משה המדברה". מיד הוא הבין את הפירוש "ויאמר ה' אל אהרן" (רמז לשמו: אהרן קוטלר).

"לך לקראת משה המדברה" (משה- ידידו הרב משה פיינשטיין זצ"ל לאחר שגורש מרוסיה היגר לארה"ב. שהיה כבמדבר - שכן ארה"ב היתה אז מאד ירודה וממש כמדבר מבחינה רוחנית). ואכן הרב אהרן קוטלר הגיע לארה"ב ותוך זמן קצר הקים את הישיבה בעיר לייקווד בניו ג'רסי, ישיבה שהיא כיום מהגדולות בעולם, והשפיע רבות על יהדות ארה"ב.

רבי אהרן קוטלר זצ"ל: ממנהיגי אגודת ישראל באמריקה. מייסדה של ישיבת לייקווד. ראש ישיבות קלצק ולייקווד. מקים עולה של תורה בארה"ב. רב ופוסק. נולד בסביסלוביץ (בלארוס) בשנת תרנ"ב (1892). (החליף את שם משפחתו מפינס לקוטלר כדי לברוח מהרשויות באירופה). בהיותו בן 14 למד בישיבת 'כנסת ישראל' בסלבודקה והפליא בהתמדתו, בחריפותו והתגלה כעליו. **בני משפחתו לחצו עליו כדי שיעזוב את הישיבה וילמד מקצוע- אך הוא עמד בלחצם והמשיך להתעלות בלימודו.**

בגיל 19 עבר לסלוצק. בגיל 23 התחתן והחל ללמד בישיבה בסלוצק. לאחר כ-7 שנים נמלט מהקומוניסטים עם חלק ניכר מתלמידיו לקלצק. בתקופה זו הגיעה הישיבה לשיאה, בכמות ובאיכות. הישיבה התפתחה מהר והייתה למרכז התורה מן הגדולים בפולין. עסק במגבית כדי להקל על מצבה הכספי של הישיבה. בשנת תרפ"ה (1925) השתתף ביסוד "ועד הישיבות" בוויילנה (עבד בצוותא עם ה"חפץ חיים", רבי חיים עוזר גרודזנסקי ורבי אלחנן ווסרמן בכל ענייני הכלל, בייחוד באגודת ישראל).

בשנת ת"ש (1940), לאחר פרוץ מלחמת העולם השנייה, ברח עם ישיבתו והגיע ליפן. בשנת תש"א (1941) הגיע לארה"ב והקים את "ועד ההצלה" של "אגודת הרבנים" למען פליטי המלחמה. מאוחר יותר הקים את ישיבת לייקווד בשם "בית מדרש גבוה באמריקה", שלימים הפכה לישיבה הגדולה בעולם עם אלפי תלמידים. פעל רבות בשטח החינוך היהודי במסגרת 'אגודת ישראל', מאוחר יותר כיהן כנשיא המועצה העולמית של 'אגודת ישראל'. נפטר בב' כסליו בשנת תשכ"ג (1962) בארה"ב. את מקומו כראש-ישיבה לייקווד תפס בנו, ר' שניאור קוטלר. חי כ-70 שנים. ציונו בירושלים.

אביו: ר' שניאור זלמן פינס. **אשתו:** בתו של הרב איסר זלמן מלצר (בעל 'אבן האזל', ר"י עץ חיים). **מתלמידיו:** ר' אלעזר מנחם מן שך. ר' יהושע יגל. **מילדיו:** ר' שניאור קוטלר. **רבותיו:** ר' שניאור זלמן פינס (אביו). ר' איסר זלמן מלצר. ר' נתן צבי פינקל (הסבא מסלבודקה). **מספריו:** **ימשנת ר' אהרן-** סדרה הכוללת 19 ספרים: 10 על מסכתות הש"ס, 2 שו"ת, 1 הלכות שכנים, 4 מוסר, 2 תנ"ך.

ל ימיו ויליותיו של רבינו היו מלאים תורה, תמיד חשש מפני איבוד זמן של דקה אחת בלא תורה ודביקות בה' יתברך. לכל מקום שהלך' החזיק בידיו את הספר 'משנה ברורה'. אפילו כשעסק בענייני פיקוח נפש, והיה שרוי אז במתיחות עצומה, ניצל גם שבריר של דקה.

סיפרו אודותיו שראו את רבינו פעם אחת יושב ובידו האחת מחזיק את אפרכסת הטלפון, בשיחה עם נדבן אודות הבניין החדש שמקימים לישיבה, ובידו השנית מחזיק עת ורושם ציוני מקומות במחברת של חידושי תורה.

ו יפר הגאון רבי שלמה ברודא שליט"א: "פעם, אחרי יום הכיפורים, נסעתי באוטובוס עם הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל. הוא נסע עם אשתו הרבנית, מליקווד לעיר אחרת. בדרך ניסיתי לשאול אותו כמה שאלות שהתעוררו לי ביום כיפור, אבל רבי אהרן השיב לי שהוא חלש ותשוש מאד ואין בכוחו להשיב על שאלותיי.

ירדנו שלושתנו בתחנה הסופית. אך רבי אהרן ואשתו היו אמורים להוסיף ולקחת מונית כדי להגיע למחוז חפצם. כאשר נוכחתי בחולשתו הגדולה של רבי אהרן. החלטתי לעזור לו. סימנתי למונית לעצור, ונשאתי את מזוודתו של רבי אהרן עד לרכב והנחתי אותה בתוכו. נפרדתי מראש הישיבה ופנית אל המקום שאליו הייתי אמור להגיע.

והנה לפתע שומע אני שקוראים לי מאחור בקול רעש גדול. הסתובבתי לראות מיהו הקורא לי ונדהמתי לראות כי הקורא אלי בקול גדול הוא לא אחר מאשר ראש הישיבה הגאון רבי אהרן קוטלר. הוא סימן בידו שאחזור אליו. הנחתי שהוא צריך עזרה נוספת ולכן מיהרתי להגיע אל הרב ושאלתי לרצונו.

כאשר הגעתי הוא כופף עצמו לפני ואמר לי בהתרגשות רבה: "איזה בעל חסד אתה! איזה בעל חסד! אי אפשר לתאר את גודל ההטבה שעשית עמדי!". ברגע הראשון לא הבנתי כלל לאיזה חסד גדול מתכוון רבי אהרן. חשבתי שאולי החליף אותי בטעות עם אדם אחר שהטיב עמו. לא העליתי על דעתי שעל עצירת מונית ונשיאת מזוודה לא גדולה, מתכוון הוא לומר שאני כזה בעל חסד. ואשר על מעשה פעוט שכזה מודה לי בכזו חמימות.

אך הגאון רבי אהרן קוטלר, אחרי שהודה לי פעם אחת מעומק ליבו, לא התקררה דעתו והוסיף להודות עוד פעם ועוד פעם בהתלהבות רבה תוך שהוא לוחץ בחמימות את ידי. הוא בירך אותי על אף תשישותו הרבה בברכות מאלפות, כאשר בכל אותה שעה הגויים ברחוב עומדים סביבנו ומביטים בתדהמה במחזה המוזר כיצד יהודי קשיש מודה לאברך צעיר על מעשה חסד פעוט שעשה עימו.

ווד מסופר על הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל כי הקפיד ללמוד כל מסכת עד תומה. כשהגיע למסכת נזיר, היו לו עיכובים ולא הצליח לסיימה. והנה באותה תקופה הוא זכה ליכנס אצל מרן ה'חפץ חיים'. בתוך שיחתם, לפתע אמר לו ה'חפץ חיים': "כשמתחילים מסכת, צריך לסיימה. למשל, כשמתחילים נזיר, צריך לסיימה מ"טעבל עד טעבל" (מכריכה לכריכה).

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים